

PRIMETAX GUIDE:

MLI, PILLAR 2 VE TÜRK VERGİ MEVZUATI ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. Giriş: Küresel Vergi Reformları Bağlamında Türkiye

OECD/G20 BEPS (Matrah Aşındırma ve Kar Aktarımı) projesi kapsamında geliştirilen MLI (Çok Taraflı Vergi Anlaşması) ve Pillar 2 (İkinci Sütun) mekanizmaları, çok uluslu şirketlerin küresel ölçekte düşük vergili yapılar üzerinden vergi avantajı elde etmelerini engellemeyi hedeflemektedir.

Türkiye, bu çabaların her iki boyutunda da aktif rol oynamış ve önemli düzenlemeleri uygulamaya almıştır. QDMTT uygulaması, 3 Şubat 2024 tarihli ve 32448 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7511 sayılı Kanun ile Türk vergi mevzuatına dahil edilmiştir:

- MLI, Türkiye açısından 1 Ocak 2021 itibarıyla yürürlük kazanmış ve çeşitli ÇVÖA’ları dönüştürmüştür.
- Pillar 2 kapsamında, 2024 yılında yapılan yasal düzenleme ile QDMTT (Qualified Domestic Minimum Top-up Tax) Türk vergi sistemine entegre edilmiştir. Bu düzenleme, Türkiye’nin "asgari kurumlar vergisi" niteliğindeki iç uygulamalarından farklıdır ve küresel vergi sistemine entegre bir yapıdır.

2. MLI ve Türkiye

2.1. MLI Nedir?

MLI, ülkelerin ikili Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarını (ÇVÖA) BEPS uyumlu hale getirmelerini sağlayan çok taraflı bir sözleşmedir. MLI ile ülkeler, çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarına otomatik olarak BEPS önlemlerini entegre edebilir.

2.2. Türkiye'nin MLI Yaklaşımı

- Türkiye, MLI'yi 7 Haziran 2017'de imzalamış, 1 Ocak 2021 itibarıyla yürürlüğe koymuştur.
- Türkiye, minimum standart hükümleri (amaç maddesi, karşılıklı anlaşma usulü vb.) kabul etmiştir.
- Ancak bazı ihtiyari BEPS önlemleri (örneğin daimi işyeri tanımının genişletilmesi) bakımından daha sınırlı bir uygulamayı tercih etmiştir.

2.3. Mevzuata Etkisi

- MLI, Türk iç hukukunu doğrudan etkilemez. Ancak ÇVÖA'ların yorumlanmasında öncelikli uygulama alanı kazanır.
- Özellikle "anlaşmadan haksız yararlanmanın önlenmesi" (PPT) gibi hükümler, transfer fiyatlandırması ve iştirak kazancı istisnası gibi uygulamalarda önemlidir.

3. Pillar 2 ve Türkiye – QDMTT'nin Yürürlüğe Girmesiyle Yeni Dönem

3.1. Pillar 2 Nedir?

Pillar 2, çok uluslu şirket gruplarına yönelik %15 küresel asgari kurumlar vergisi getiren bir BEPS 2.0 reformudur. Amaç, düşük vergili ülkelerde elde edilen kazançlara ek vergi yükü getirilerek adil ve dengeli bir küresel vergilendirme yapısı kurmaktır.

3.2. Türkiye'de Pillar 2'nin Mevzuata Giriş - QDMTT (Qualified Domestic Minimum Top-up Tax)

- Türkiye, 2024 yılında yaptığı düzenleme ile OECD GloBE kurallarına uyumlu bir biçimde QDMTT uygulamasını iç hukukuna dahil etmiştir.
- Bu yapı, çok uluslu şirketlerin Türkiye'deki iştiraklerinin efektif vergi oranı %15'in altına düşerse, aradaki fark kadar ek verginin Türkiye tarafından tahsil edilmesini sağlar.
- QDMTT, yalnızca OECD'nin tanımladığı kriterleri karşılayan çok uluslu şirket gruplarına uygulanır. Örneğin, küresel hasılatı 750 milyon Euro'nun üzerinde olan çok uluslu bir teknoloji grubu Türkiye'de faaliyet gösteriyorsa ve burada uygulanan vergi teşvikleri nedeniyle efektif vergi oranı %15'in altına düşüyorsa, QDMTT kapsamında bu fark kadar vergi Türkiye tarafından tahsil edilir. Buna karşılık, Türkiye'nin iç hukukunda örneğin finans sektöründe uyguladığı yerel asgari kurumlar vergisi, çok uluslu grup yapısından bağımsız olarak tüm mükellefleri kapsar ve tamamen ulusal düzenleme niteliğindedir. Bu fark, uygulama kapsamı ve vergileme yöntemi bakımından temel ayrımı ortaya koymaktadır. ve ulusal kapsamlı "asgari kurumlar vergisi" uygulamalarıyla karıştırılmamalıdır.

3.3. QDMTT ve Vergisel Yapı

- Kapsam: Sadece çok uluslu işletme grupları (yıllık konsolide hasılatı €750 milyonun üzerinde).
- Vergi Matrahı: GloBE standartlarına göre hesaplanan muhasebe bazlı kazanç.
- Efektif Vergi Oranı (ETR): %15'in altındaysa, aradaki fark kadar tamamlayıcı vergi uygulanır.
- İstisnalar: Maddi varlık ve bordro temelli sınırlı istisnalar uygulanır.

3.4. Teşvik Sistemleri Üzerindeki Etki

QDMTT uygulaması, Türkiye'de halen yürürlükte olan birçok vergi teşvikinin efektif vergi oranını %15'in altına düşürmesi durumunda bu kazançlara ilave vergi yükü doğmasına neden olur. Bu, ilgili verginin başka bir ülke tarafından değil, Türkiye tarafından tahsil edilmesini sağlar.

Örnek etkiler:

- Teknopark ve AR-GE Kazanç İstisnaları → Efektif vergi %15'in altına iniyorsa, QDMTT tetiklenir.
- Serbest Bölgeler → Kazançlar istisna olsa da, GloBE kapsamında vergisizlik ilave vergiye yol açabilir.
- Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki indirimli oranlar → Etkin vergi yükünü düşürüyorsa QDMTT uygulanabilir.

Bu nedenle, mevcut teşvik sistemlerinin QDMTT karşısında yeniden değerlendirilmesi gereklidir.

4. MLI ve Pillar 2'nin Etkileşimi: Uyum ve Farklılaşma

Kriter	MLI	Pillar 2 – QDMTT
Hukuki Doğa	Uluslararası anlaşmalar üzerinden	İç hukukta doğrudan uygulanan küresel uyumlu vergi
Türkiye'deki Etki	ÇVÖA'lar üzerinden dolaylı	Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında doğrudan
Amaç	Vergi anlaşmalarını BEPS'e uygun hale getirmek	Düşük vergili yapılar için asgari vergilemeyi sağlamak
Uygulama Prensipleri	Anlaşma esaslı, karşılıklı	Tek taraflı ve iç hukuka dayalı
Etkinlik Alanı	Vergi anlaşmalarına taraf ülkelerle sınırlı	Çok uluslu şirketlerin ülke bazlı bağlı birimleri

5. Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye, 2024 yılı itibarıyla OECD'nin küresel vergi reformlarının her iki temel bileşenini de iç hukuk sistemine entegre etmiştir:

- MLI ile uluslararası vergi anlaşmalarında BEPS uyumu sağlanmış;
- QDMTT ile çok uluslu şirketlerin düşük vergili kazançları Türkiye içinde vergilendirilmeye başlanmıştır.

Bu gelişmeler ışığında:

- Vergi teşvikleri yeniden tasarlanmalı, efektif oran temelli değerlendirme esas alınmalıdır.
- Mükellefler QDMTT kapsamında GloBE uyumlu muhasebe ve raporlama sistemleri kurmalıdır.
- Transfer fiyatlandırması ve grup içi işlemler, yalnızca yerel mevzuata değil, GloBE uyum testlerine de dayanmalıdır.

Önemli Not: QDMTT, Türkiye'de halihazırda bazı sektörler için uygulanan yerel "asgari kurumlar vergisi" uygulamalarıyla karıştırılmamalıdır. Belirli oranlarda asgari vergi yükümlülüğü getiren yerel uygulamalar, tüm mükellefler için geçerli olup, ulusal vergi politikaları çerçevesinde şekillenir. Buna karşılık, QDMTT yalnızca çok uluslu şirket gruplarının düşük vergili yapıları için devreye girer ve dijital platform hizmetleri gibi küresel faaliyet gösteren şirketlerin Türkiye'deki iştiraklerini hedef alır. Bunlar ayrı hukuki rejimlerdir.

***